U. B. BERGEN
16/11/16
Ms. 1568 Lh 24

- F R A M. -
Mandag, 2. oktober 1944.

Churchills tale torsdag.

Mr. Churchill talte i Underhuset torsdag. - Vi bringer her et kort utdrag av talen.

Churchill begynte innledningsvis med å sammenligne situasjonen i dag med situasjonen sist han talte i Parlamentet for 7 uker siden. Siden den gang er Paris blitt befridd og størstedelen av Frankrike, og Belgia er på våre hender, likesom store deler av Holland er befridd etter over 4 års underkuelse. Han nevnte de store tap fienden er tilføyet under kampene i vest, og la til at sannsynligvis 200.000 mann som nå står innesperret i nord, ikke vil slippe ut. Kampene ved Arnheim hadde ført til store tap, men disse var ikke forgjeves fordi andre tropper hadde kunnet sikre seg viktige brooverganger og posisjoner. Han sa at det vår egen hær led i 1940 var bare småtterier i forhold til de redsler de tyske tropper må gjennomgå nå, takket være de alliertes overmåte overlegenhet med hensyn til fly og annet materiell. Han hyldet de amerikanske troppers innsats, og han minnet om at de allierte hærer hadde fått god hjelp av den franske maqui. Han sa at krigen i Italia må bli ført under gunstigere forhold etter general Alexanders seire i Gotherlinjen. Hanx opplyste at en jødisk brigade deltar i operasjonene i Italia og mente at disse som hadde gjennomgått så meget under det tyske tyranni også burde få delta i okkupasjonen av Tyskland. - Under landgangen i Normandie ble det i løpet av de første 40 timer landsatt 250.000 mann, og på den 20. dag var det 1.000.000 mann med det mest moderne og effektive utstyr som for tiden kan skaffes. I dag står mellom 2 og 3 mill. mann i Frankrike. England alene har mistet 90 000 mann i vest, i drepte og sårete. Han nevnte at de amerikanske soldater kan mere enn måle seg med de oppskrytte tyske pionerer og veteransoldater. Med hensyn til den russiske innsats, var det umulig å måle den. Russland holder og slår langt større styrker enn de allierte i vest, og deres innsats, lidelser og tap er langt de største. - Japanske styrker som stormet mot Indias grenser, er blodig slått. Felttoget her hadde kostet englendeirne 40.000 mann døde. - Da Hitler unnslapp sin bombe uttrykte han at han kunde takke forsynet for det. Churchill var helt enig i at vi kunde være forsynet takknemlig for at vi ikke mistet en mann som har gjort de allierte så uhyre store tjenester, akkurat nå på krigens høydepunkt. Churchill hadde aldri likt sammenlikningen mellom Napoleon og Hitler. Hitler, denne stormannsgale og vanvittige mann, har ved sine militære disposisjoner ødslet bort de tyske hærer på en måte som har brakt de allierte i stor gjeld til ham. Disse disposisjoner har bidratt til alle de store allierte seire i de siste år. 1.000.000 mann har han mistet i Frankrike, Belgia og Holland, foruten alle de soldater som han har spredt utover Norge, Finnland og Balkan, som ikke kan komme tilbake til Tyskland i nevneverdig målestokk. Churchill vilde beklage meget om vi skulde miste Hitler nå i krigens mest avgjørende fase. - Meget kyndige menn har nøret det håp at krigen kunne avsluttes innen dette års utgang, men han kunne ikke garantere at det ikke vil ta flere måneder inn i det nye år å vinne krigen. Der er mulighet for at desperate tyskere vil slåss videre for sitt liv i skogene, men at allierte vil kunne erklære krigen for slutt på et tidligere tidspunkt. - Alliansen mellom de tre stormakter har aldri vært så intim som nå. Han mente at russerne hadde krav på og i betraktning av deres innsats å få sikret sine grenser, og med hensyn til Polen så var Russland det eneste land som kunne befri det. Russerne hadde derfor rett til å få sine grenser regulert og sikre seg så at ikke politiske konstellasjoner som kunne arbeide mot Russland fikk grobunn. - Med hensyn til Frank-

rike sa han at det var en hel verdens ønske og mål å se et sterkt og vennligsinnet Frankrike. Han uttrykte videre at England gledet seg over den rolle det hadde spilt i befrielsen av Belgia. - Churchill talte også en del om Balkan, og sa at når nasismen er knust i Ungarn vil dets folk vende seg med all sin kraft mot det land som har brakt det ut i ulykken. - Om framtiden uttalte Churchill at alt avhang av hvordan stormaktene ble enige om å samarbeide. Konferansene hittil hadde forløpt på beste måte, og han mente at marskalk Stalin kom til å innta sin plass blant de øvrige representanter når de store spørsmål om framtiden skulle behandles. -

Churchills tale har vakt stor interesse i Moskva, Særlig beretningen om den brittiske innsats og hans anmerkninger om Russlands forhold til Polen.-

Talen har også vært livlig kommentert i den nasikontrollerte presse. Her har en særlig heftet seg ved Churchills uttalelse om at krigen muligens vil vare ut i 1945, og med dette som grunnlag prøver de nå å trøste hverandre med at "skipet bærer ennå en stund".

NYHETENE:

VESTFRONTEN: Situasjonen på vestfronten har ikke endret seg nevneverdig i uken som gikk. I Holland har brittene forsterket sin korridor på begge fløyer. Mot øst har de nådd Maas i 8 km bredde, og heftige kamper pågår langs elven i nærheten av den tyske grense. Mot vest blir angrepene ført i retning av Hertogarbosch. Ved Nijmegen har 2.brittiske arme utvidet sitt fremspring nord for byen. Tyske motangrep i dette område er overalt blitt slått tilbake. De engelske luftbårne tropper har måttet trekke seg tilbake fra Arnheim. Det var 2.000 av 8.000 mann som kom tilbake. 1400 - 1500 sårete engelske soldater måtte lates igjen under tilsyn av engelske leger. - En kommentator bemerker til situasjonen ved vestfronten at kampen om Arnheim viste at tyskerne er i stand til å stille en viss styrke til å møte allierte fremstøt, men dette er bare et tynt skall. Denne påstand understøttes også av de små resultater de seneste tyske motangrep på vestfronten kan fremvise. - I Aachenområdet har amerikanerne gjenopptatt sine angrep. Ved Belfort har der vært en del fremgang. Kanadiske tropper har stormet de indre forsvarsverker av Calais og sto torsdag 1 km. fra havnen. Fredag kom de tyske styrker som står i byen, med anmodning om å få istand forhandlinger om overgivelse. De fikk tilsvar at overgivelsen måtte skje betingelsesløst. Svaret ble understreket ved et kraftig bombardement. Senere kom der anmodning fra den tyske garnisonen i Calais om å få 24 timers våpenhvile for at de sivile kunne få anledning til å evakuere. Dette ble innrømmet av de allierte. Fristen for våpenhvilen utløp lørdag kl. 12. - Cap Grinetz er nå erobret. 200 mann ble tatt til fange, og de langtrekkende kanoner falt i de alliertes hender. Det er stor glede i Dover over å bli kvitt bombardementet fra disse batterier. - Det foregår en omfattende bombing av Tyskland og de tyske stillinger i Siegfriedlinjen. Det allierte flyvåpen skal nå konsentrere hele sin kraft om Tyskland.

I Frankrike er der nå tatt i alt 544.000 fanger.

ØSTFRONTEN: Estland er nå helt renset for tyskere med unntagelse av øyene Øsel og Dagø. Tyskerne hadde 30.000 falne og mistet 15.500 mann som fanger. I Lettland har de russiske angrep mot Riga gjort gode fremskritt. Byen er nå innenfor russernes synsvidde. Det raser voldsomme kamper vest for Weichsel ved Warsjava, hvor russerne benytter sitt tunge artilleri. I syd har russerne nådd fram til det store ungarske sletteland, og på tysk hold blir det meldt om svære kamper i dette området. En overenskomst som er kommet i stand mellom de jugoslaviske myndigheter og Russland går ut på at russerne skal få gå til angrep på jugoslavisk territorium på betingelse av at de jugoslaviske myndigheter får beholde sivilforvaltningen.

ITALIA. I Italia har 8. arme erobret Bella Ria ved Adriaterhavet, og de har utvidet brohodet ved Rubikon til 17 km. i bredden.

Albania. Onsdag gjorde allierte tropper landgang i Albania både fra luften og sjøveien. Det er de alliertes hensikt å hindre den tyske retrett fra Balkan. 5 av 8 brohoder over Donau mellom Beograd og Budapest er gjort ubrukelige, 4 av allierte fly og den 5. av friskarer.

FINNLAND. I Finnland pågår det fremdeles kamper mellom finnene og tyskerne. Finnene har brutt gjennom de tyske linjer på 3 steder og driver tyskerne nordover. Suomisalmi er befridd. Fra Finnland blir det videre meldt at finske tropper har omringet Kemi, og at tyskerne bygger nye forsvarslinjer lenger bakover.

FORSKJELLIG. Overkommandoen sendte mandag ut et budskap til de utenlandske arbeidere i vest-Tyskland og anmodet dem om å handle straks i overensstemmelse med de instrukser som de har mottatt tidligere. - Fra Schwitz blir det meldt at tyskerne har fordoblet sitt vakthold i byene etter at general Eisenhower oppfordret de utenlandske arbeidere om å rømme fra fabrikkene og ut på landet, der Gestapo ikke kunne overkomme å oppta forfølgelsen av dem.

11 tyske generaler som ble tatt til fange i Romania har rettet en appell til det tyske folk om å redde restene av Tyskland ved å reise seg mot nazistyret.

Allierte offiserer som har till oppgave å forhøre krigsfanger, mener at tyskerne umulig kan klare å holde krigen gående mer enn en måned videre. De mener også at når de allierte setter inn sine angrep for alvor mot Tyskland både fra øst og vest, vil de gå raskere fram enn de gjorde i Frankrike.

Italia. På konferansen i Quebec ble det besluttet å gi Italia et mer vidtgående selvstyre og ingeniører fra de allierte skulle bistå med gjenoppbyggingen i Italia.

Alliert overenskomst. Det er nå avsluttet en overenskomst mellom de allierte hvis skip deltar i de allierte transporter. Overenskomsten går ut på at disse skip skal fortsette å delta i krigen videre mot Japan. - Den brittiske flåte driver nå ominnredning i stor skala for å gjøre den best mulig egnet til den forestående krig i østen.

NORGE. Tyskerne bruker mange måter til å skaffe seg arbeidskraft på. Mandag den 4. september sperret de plutselig av en gate i Lillehammer, og tok med seg ca. 40 menn som i øyeblikket befant seg i gaten. De ble tvunget opp i biler og kjørt til Smestadmoen utenfor Lillehammer. Senere er de arresterte transportert til Namdalen, der de må arbeide i gruvene.

Den 16. september ble Kongsberg Vapenfabrikk sterkt ødelagt ved en eksplosjon. Fabrikken var opptatt med fabrikasjon av 40 mm. Boforskanoner for tysk regning. Denne fabrikasjon er nå blitt stoppet for flere måneder fremover.

I september måned ble svovelfabrikken i Lysaker også ødelagt ved eksplosjon. Denne fabrikk var av overmate stor betydning for tyskernes framstilling av sprengstoff. De arbeider nå på spreng for å få fabrikken i gang i gjen.

I Oslo arbeider tyskerne med forsert tempo for å innrette forsvarsanlegg omkring sine hovedtilholdssteder som ute på Drammensveien og Victoria Terasse som er Gestapos hovedkvarter. Ute på Skaugum har de minert ut et bombesikkert tilfluktsrom i Skaugumsåsen for Terboven. Det er sørget for all mulig komfort for ham mens han venter på oppgjøret.

Ved Bergens Sporvei har tyskerne tidligere rekvirert 2 tilhengervogner, og natt til lørdag var de atter og avhentet ytterligere 3 motorvogner.

HUSK DIN PLIKT: SEND AVISEN VIDERE så snart du har lest den. Alle gode nordmenn har krav på å bli holdt orientert, men påse at avisen ALDRI kommer i urette hender. Vær på vakt mot angiverne.

Göteborg. Under d/s "Westfalens" forlis omkom som kjent 46 nordmenn.

Hittil er funnet 35 av disse, og de ble bisatt her for et par dager siden fra domkirken, hvor den norske prest Reidar Kobro forrettet. De 35 kister var anbrakt foran alteret omgitt av et vell av blomster, en mektig krans fra Kong Hakon og en fra den norske regjering i London og dessuten 200 fra nordmenn og svensker i Göteborg og andre steder i Sverige, fra allierte konsulater o.fl. Forövrig var kirken pyntet med norske farger.- Kl. 17 begynte seremonien med Chopins sörgemarsj, hvoretter 6 unge nordmenn med norske faner gikk opp til alteret og plantet fanene der, mens forsamlingen reiste seg og sang salmen "En dalende dag, en stakket stund".- Deretter talte pastor Kobro fra prekestolen, og vi hitsetter en del derav:

" Vi som er sammen her vil samle oss til oppmuntring og tröst om de ord i Johannes evangelium: Hvis ikke hvetekornet faller i jorden og dör, blir det bare ett korn, men ved sin död bærer det megen frukt.-

Gud holder oss i en hård skole. Vi kjenner vel alle grunn til å klage, og her er sikkert meget å klage over, men når mange helst vil klage over at Gud lar alt dette vonde skje.- hva skal det tjene til, så er det ikke rett.- Gud har nok sin mening dermed, og han fortsetter å oppdra oss gjennom trengsler og kors til sitt rike.- Disse ord av Johannes evangeliet lærer oss av naturens lover at såtid må gå for an innhöstingen, og slik er det også i et folks liv.- Det som ligger foran oss her i disse 35 kister er som hvetekornet for det norske folk og dets framtid.- Den beste gröden krever også den beste utseden Den störste vekst i et folk krever de störste ofrer.- De 5 overlevende fra dette forlis har fortalt oss at mens de var stuet sammen i bunnen av slaveskipet på reise fra det ene fangenskap til den annet og sikkert verre enn det förste, fölte de seg alle som en familie, som en eneste stor söskenflokk.- De hjalp hverandre så godt de kunne og tröstet hverandre like inn i döden.- De hadde alle gjort hva landet hadde krevd av dem og lidt og tålt uten å klage eller gi opp, og da de på reisen visste at nå sank Norges fjell bak dem i det fjerne, ga de sin kjærlighet til landet uttrykk i sang.- Millom Bakkar og berg og Når fjorden blåner avlöstes av Gud signe Norigs land og Var Gud han er så fast en borg.- De ble tro mot sin konge og sitt land til det siste."-

Etter tale la minister Bull ned kransene fra kongen og regjeringen med en takk til dem alle.- Om disse 35 enn ikke fikk oppleve det de aller helst ville, nemlig å få se Norge som et fritt og selvstendig rike igjen, så vil de aldri bli glemt, og de vil bli minnet på den dag da dette kan bli virkelighet.- Disse ja, og så de 11, som ble igjen der ute.- Enno en del kranser ble lagt ned, og så forrettet Kobro jordfestelsen 35 ganger med höy og klar stemme: "Av jord er du kommet, av jord skal du bli, av jorden skal du igjen oppstå " under åndelös stilhet fra kirkens stående fullpakkete forsamling.-

Der etter sang Cecilia foreningens damekor "Den store hvite flokk vi se", og endelig sang hele menigheten den norske nasjonalsang hvoretter orglet spilte Chopins sörgemarsj til slutt.-

Blant de tilstedeværende var de 5 som hadde overlevd katastrofen og et par av de dödes etterlevende, som er bosatt i Sverige.

Kistene ble stående i kirken til fredag 29/de, da de ble fört til Borås for kremering, og urnene vil bli oppbevart der til de etter krigens slutt kan sendes til hjemmene i Norge.-

---

PAROLE. Hjemmefrontens ledelse har sendt ut denne parole:

Ingen gutt eller jente over 17 år må søke å bli opptatt som elev ved handelsskole, da man nå må få søknaden godkjent av arbeidskontoret. De som er opptatt allerede, må slutte snarest.

Denne parole har hatt meget god virkning: Ved Oslo Handels gymnas begynte i høst 3 studentklasser. Samtlige sluttet etter noen dagers forløp. Ved Oslo kommunale Handelsskole har det meldt seg noen få elever over 17 år, derav noen invalider. Ved Treider er elevtallet sunket til ca. 45 %, ved Wangs til ca. 50 %. Om søkningen til handelsskoler utenfor Oslo kan foreløpig opplyses: Drammen, Tønsberg og Fredrikstad handelsgymnas har iår ingen studentklasser, idet det har meldt seg for få elever, eller disse har trukket seg tilbake etter å ha fått vite om parolen. På Hamar fikk handelsgymnaset ordre fra arbeidskontoret om ikke å begynne skolen før 10. sept. da arbeidskontoret først ville se hvor mange det trengtex til annet arbeid. - Pa en handelsskole i Skien hadde elevene fått lov av arbeidsformidlingen til å begynne, men så snart de innfant seg, ble de utskrevet til arbeidsinnsats.

NYHETENE SØNDAG AFTEN.

VESTFRONTEN. Calais ble befridd natt til søndag kl. 24 av kanadiske tropper. Resten av gannisonen overgav seg søndag morgen kl. 8. Det var til i går middag talt opp 7.000 fanger. Kommandanten, Schrøder, som ble tatt til fange ved midnatt, fortalte at han hadde fått ordre fra Hitler om å kjempe til siste mann. Det hadde vært stor uro blant soldatene over å måtte kæjempe til ingen nytte. Det var lykkes å evakuere 10.000 av 20.000 innbyggere til den fastsatte tid. Hvite flagg begynte å komme fram kort etter at kanadierne gikk til angrep. Det er stor glede i Dover og de engelske kystbyer som nå har vært utsatt for det tyske artilleri i flere år. Allierte konvoyer kan nå seile i hele den brittiske kanal uten å bli beskutt av kystartilleriet. - Kilen inn i Holland utbygges stadig mens tyske motangrep blir slått tilbake. Alle jernbaner i luken mellom Zuidersjøen i Nijmegen. Rabeville i nærheten av Epinal er erobret og kraftige tyske motangrep er slått tilbake ved Belfort.

ØSTFRONTEN. På østfronten trenger russiske tropper nå gjennom skogbæltet omkring Riga, og den avgjørende kamp om byen synes å værenær forestående. - Russerne har med store styrker gått over Donau ved Tumu Severin i nærheten av Jernporten. De ungarske tropper gir seg over etter hvert som russerne rykker fram, og det meldes om kamp mellom rumenske soldater og deres offiserer. Russerne har besatt øya Muhu i nærheten av Dagø og Øsel.

I Finnland kjemper tyskerne og finnene heftig ved Torneå. Tyskerne har sendt forsterkninger for å kunne gå til motangrep. Svenskene har forsterket sin grensevakt ved Haparanda.

ITALIA. I Italia har det vært bra fremgang mot Bologna, og troppene står om lag 30 km. fra byen, idet Savignano er erobret. - Tyskerne har måttet løse opp 5 italianske divisjoner som var utdannet i Tyskland på grunn av upålitelighet.

FORSKJELLIG. I Frankrike treffes det nå tiltak mot industriherrer som har hjulpet tyskerne. Deres fortjenest på krigen konfiskeres.

I Belgia er befolkningen ikke overbevist om at regjeringen går strengt nok til verks mot dem som understøttet tyskerne og sikter da særlig til industriherrene.

Hellas. Noen av de greske departementer har flyttet inn i de befridde områder av Hellas.